

**CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ: INOVAȚIA SOCIALĂ,
FACTOR AL DEZVOLTĂRII SOCIAL-ECONOMICE
26–27 SEPTEMBRIE 2008, INSTITUTUL DE CERCETARE
A CALITĂȚII VIEȚII**

FLORENTIN FLAVIUS MIHALACHE

**AFIRMAREA TEMEI INOVAȚIA SOCIALĂ CA DOMENIU DE INTERES
PENTRU CERCETAREA ROMÂNEASCĂ**

Inovația socială reprezintă o direcție de dată recentă pentru cercetarea românească și cea europeană. În acest context, abordarea teoretică a temei *inovației sociale* poate fi considerată, prin prisma caracterului de noutate, cercetare fundamentală, cu scop în dezvoltarea cunoașterii, prin afirmarea unui nou domeniu de cercetare.

În acest demers de afirmare a interesului comunității științifice pentru domeniul *inovației sociale* se înscrie și programul de cercetare al Institutului de Cercetare a Calității Vieții (al Academiei Române). În cadrul acestui program de cercetare, la sediul institutului, a fost organizată în zilele de 26 și 27 septembrie 2008 o conferință internațională pe tema *inovației sociale*, care a reunit specialiști din mediul academic, precum și practicieni din sfera publică și privată.

Conferința cu titlul *Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice* a urmărit să reunească specialiști români și străini preocupați de studiul diverselor aspecte ale *inovației sociale*, precum și să asigure cadrul propice de dezbateri pluridisciplinară a importanței *factorilor inovativi* pentru dezvoltarea socioeconomică. De altfel, programul de cercetare „*Inovația socială, factor al dezvoltării social economice*” (coordonatori prof. univ. dr. Cătălin Zamfir și CS III Laura Stoica) a venit în continuarea programului de cercetare a *dezvoltării sociale*, derulat în cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții în anii precedenți, constituind, astfel, continuarea demersurilor de cercetare a modalităților de dezvoltare a societății.

Organizarea conferinței a constituit, așadar, un moment prielnic pentru prezentarea și dezbateră concluziilor specialiștilor interesați de studiul *inovației sociale*, în general, și de importanța *factorilor inovativi pentru dezvoltarea socială*, în particular, dar și pentru marcarea includerii temei *inovației sociale* pe agenda

---

Adresa de contact a autorului: Florentin Flavius Mihalache, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România; e-mail: mihalacheflavius@yahoo.com

cercetării românești. În acest sens, conferința a prilejuit anunțarea apariției unei noi reviste științifice, *Inovația Socială*, care își propune să contribuie la dezvoltarea cercetării tematicii *inovației sociale*, prin oferirea unui mijloc modern și dinamic de publicare on-line. Revista, ce va fi organizată pe mai multe secțiuni (articole științifice, comunicări, semnalare de evenimente, recenzii), se dorește să reprezinte un spațiu deschis de dezbateri și diseminare a rezultatelor cercetării, care, prin formatul dinamic, să participe la creșterea vizibilității în mediul academic și nu numai a abordărilor științifice privind inovația socială.

PARTICIPANȚI ȘI PROGRAMUL CONFERINȚEI

Conferința „*Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice*” a reprezentat un prim pas în consolidarea unei rețele de specialiști interesați de producerea schimbării sociale pe baze inovative. Bucurându-se de o prezență semnificativă din partea unor reprezentanți ai lumii academice, ai organizațiilor nonguvernamentale interesate, ai sferei private, dar și a unui număr important de cercetători străini, conferința a reprezentat o ocazie deosebit de fructuoasă pentru prezentarea și dezbateră interdisciplinară a conceptului de *inovație socială*.

Prin participarea vastă și prin intermediul prezentărilor venite din partea unor specialiști din arii diferite s-a reușit surprinderea specificului *inovației sociale* atât în sfera dezbaterilor teoretice, cât și a acțiunii practice. În acest sens, prezența la lucrările conferinței a unui număr însemnat de reprezentanți din afara mediului universitar și de cercetare a contribuit substanțial la îmbogățirea conținutului acesteia, prin abordări cu un pronunțat caracter aplicativ.

Lucrările conferinței internaționale *Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice* pot fi caracterizate ca reprezentând un model de tratare interdisciplinară a unei teme de noutate pentru peisajul științific românesc. Acest caracter de interdisciplinaritate a dezbaterilor s-a datorat atât prezenței unor specialiști provenind din arii științifice diferite: sociologie și asistență socială, economie, filosofie, științe politice sau matematică, cât și comunicărilor susținute cu această ocazie, care au atins, adesea, abordări pluridisciplinare. În acest sens, putem considera că lucrările prezentate au reușit să depășească barierele clasice ale științelor, constituindu-se în veritabile punți în vederea sublinierii interdisciplinarității semnificației *inovației sociale*.

Conferința „*Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice*” s-a bucurat de o participare generoasă din partea unor invitați din străinătate: prof. dr. Enzo Rossi (Tor Vergata University – Italia), prof. dr. Florin Rădulescu (Universitatea Roma 2, Tor Vergata – Italia), prof. dr. Victor Mocanu (Academia de Științe, Republica Moldova), cercetător dr. Antoine Heemeryck (UMR „Development et société” – Franța), prof. dr. Jouni Ponnikas (University of Oulu, Lönnrot Institute – Finlanda) și Andra Aldea-Partanen (University of Oulu, Lönnrot Institute – Finlanda).

Pe plan național, conferința a înregistrat participări din cele mai importante centre universitare și de cercetare din țară: Universitatea din București,

Universitatea Babeș-Bolyai, Universitatea din Oradea, Universitatea din Sibiu, Universitatea din Timișoara, Universitatea din Brașov, Universitatea din Bacău, Universitatea Dimitrie Cantemir, precum și Institutul de Cercetare a Calității Vieții și Institutul de Sociologie (Academia Română). Totdată, o participare semnificativă s-a înregistrat din partea Fundației *Kross*.

Lucrările conferinței s-au desfășurat pe parcursul a două zile, fiind deschise de prezentările susținute de prof. dr. Cătălin Zamfir, prof. dr. Enzo Rossi și CS III. Laura Stoica. Comunicările, desfășurate, datorită participării numeroase, simultan în două săli, au avut loc în a doua parte a zilei de 27 și în dimineața zilei de 28 septembrie. Conferința s-a încheiat cu o masă rotundă la care dezbaterile s-au concentrat asupra relației dintre *inovația socială* și *dependența de cale*.

DESFĂȘURAREA CONFERINȚEI

În deschiderea lucrărilor, prof. univ. dr. Cătălin Zamfir a prezentat cadrul general și obiectivele programului de cercetare a *inovației sociale*. În cea de-a doua parte a intervenției, a fost prezentată comunicarea *Institutul de Cercetare a Calității Vieții – Etapele inovației sociale: calitatea vieții, studiu de caz*, care a ilustrat conjunctura ce a dus la înființarea Institutului de Cercetare a Calității Vieții ca act inovativ în contextul primelor săptămâni după evenimentele din decembrie 1989 și a schimbărilor politice demarate cu această ocazie. Apariția ICCV în cadrul Institutului Național de Cercetări Economice a reprezentat, chiar prin obiectul de activitate asumat, un demers inovativ. Aceasta în contextul în care se poate afirma că, în peisajul european, prin prisma temei principale abordate și chiar a titulaturii, Institutul de Cercetare a Calității Vieții reprezintă o instituție unică.

În acest sens, comunicarea profesorului Zamfir a ilustrat, pe baza studiului de caz, procesul de creare a instituțiilor publice al căror scop este și acela de a reprezenta factori ai inovației sociale și schimbării proiectate. Construcția instituțională reprezintă, de altfel, una din modalitățile cel mai des întâlnite de producere a inovației în sfera publică. În cazul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, ca și în cazul oricărei instituții a cărei funcționalitate este legată de extinderea cunoașterii prin producerea de abordări novatoare, capabile să descrie, să explice sau să fundamenteze schimbarea socială, *inovarea* constituie obiectivul general al organizației.

Cuvântul de deschidere, susținut de CS III Laura Stoica – Proiectul „*Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice de la idee la implementare*”, a urmărit să prezinte procesul parcurs în cadrul acestui proiect de la primele idei și schițe până la punerea în practică a conferinței. Introducerea expusă cu acest prilej a avut un dublu obiectiv: atât de informare a participanților în legătură cu demersurile și acțiunile anterior desfășurate în cadrul institutului în zona inovației sociale (și aici prezentarea relației dintre programul de cercetare a inovației sociale și cel privind dezvoltarea socială a constituit un punct principal), cât și de prezentare a modului de desfășurare efectivă a lucrărilor conferinței.

Comunicarea susținută în continuare de către prof. dr. Enzo Rossi (*Migration as a factor of social innovation and development: the Romania – Italy case*) a ilustrat caracteristicile și implicațiile migrației, în contextul puternicului flux de mișcare al populației înregistrat între România și Italia în ultimii ani. Prezentarea invitatului din Italia s-a concentrat pe relația dintre migrație, pe de o parte și inovație și dezvoltare pe de altă parte, evidențiind relația de asociere dintre acestea. Prezentarea profesorului Rossi a evidențiat impactul avut de migrația internațională asupra societății din peninsulă, cu accent pe cazul celor peste un milion de cetățeni români, care se estimează că trăiesc și muncesc în Italia.

Migrația pentru muncă dintre România și Italia, ca proces social, a avut implicații majore atât la origine, cât și la destinație, prin schimbările provocate în sfera economică și socială. Este bine cunoscut, în acest sens, rolul jucat de forța de muncă ieftină a imigranților în creșterea economică înregistrată de Italia, dar și impactul pozitiv al migrației asupra României – pe baza remitențelor trimise în țară de emigranți și a scăderii presiunii asupra pieței locale a forței de muncă.

În contextul liberei circulații a forței de muncă în spațiul comunitar, migrația este un fenomen curent, care este adesea însoțit și de procese precum aculturație și adaptare socială. În contextul acestor două procese, dezvoltarea socială și inovația socială sunt, astfel, puternic determinate de instaurarea fluxurilor migratorii. Numărul mare de emigranți români stabiliți în Italia, cu predilecție în zona central-nordică a țării, a dus la constituirea unor reale comunități, care constituie, în același timp, cauze și agenți ai inovării. Datele statistice prezentate în acest sens au evidențiat importanța avută de imigranți asupra economiei italiene, care a reușit să cunoască o perioadă de prosperitate însemnată și datorită costului redus al forței de muncă provenind din migrație.

După prezentările din deschidere, lucrările conferinței au continuat cu susținerea a peste 40 de comunicări din cele mai vaste domenii ale inovației sociale. Trecerea în revistă a acestora, fie și doar succintă, se poate dovedi extrem de sugestivă pentru ilustrarea programului conferinței.

Cecetătorul francez Antoine Heemeryck (UMR „Development et société”) a prezentat o comunicare cu titlul *ONG, pratiques et ideologies. Une problematisation generale et comparative*, în care a analizat rolul organizațiilor nonguvernamentale în societățile moderne, accentuând aspecte ce țin de funcționalitatea acestora și de rolul jucat ca factori de propagare ai inovației sociale. În continuare, prof. dr. Florin Rădulescu (Universitatea Roma 2 Tor Vergata) și conf. Gabriel Sebe (Universitatea din București) au susținut o prelegere despre teoria necomutativă a probabilităților și implicațiile sale în sociologie. Comunicarea prezentată de CS Filip Alexandrescu (ICCV) –, *Inovație pentru supraviețuire: modernizarea ecologică a societății industriale* – a avut ca punct de plecare abordările din zona *sociologiei și antropologiei ecologice*, pe tema transformărilor pe care le traversează mediul și implicațiile acestor procese asupra societăților umane.

Cercetător Cristina Tomescu (ICCV) a susținut comunicarea intitulată *Funcționarea prin programe și proiecte ca inovație socială* prin care a fost supusă

discuției tema dezvoltării pe bază de program și proiect în sfera serviciilor sociale. Lector dr. Sergiu Bălțătescu (Universitatea din Oradea) a urmărit în lucrarea *Cine sunt inovatorii? Corelate sociodemografice, valorice și atitudinale ale suportului pentru inovația socială în România* să ilustreze, pe date de sondaj, profilul agenților schimbării sociale pe baze inovative. Plecând de la cercetarea *Barometrul de Opinii Publică*, acest demers s-a concentrat pe stabilirea profilului sociodemografic a categoriei din populație ce se declară deschisă la schimbare, plecând de la analiza unor variabile precum vârsta, educația, mediul de rezidență ș.a.

În continuarea lucrărilor, Laura Malița (Universitatea de Vest din Timișoara) a analizat oportunitățile apărute pentru cercetarea sociologică, în urma dezvoltării noilor tehnologii informatice. Comunicarea *Web 2.0 pentru sociologie* urmărește să fructifice un teren încă insuficient explorat de cercetarea academică, și anume schimbările produse în societatea ultimului deceniu odată cu dezvoltarea noilor tehnologii, care permit noi forme de comunicare și noi forme de comunități. Dezvoltarea platformei Web 2.0, prin toate aplicațiile sale, produce transformări rapide în viața cotidiană, inovațiile în acest domeniu reverberându-se rapid în viața socială. În continuare, CS III Mihnea Preotesi (ICCV) a analizat factorii care sunt răspunzători de inovație socială într-o comunitate rurală (*Factori stimulativi/blocanți ai inovării sociale – o analiză în mediul rural românesc – studiu de caz: Bughea de Sus, jud. Argeș*).

O comunicare inedită (*Orașul medieval transilvan: un exercițiu de genealogie a inovației și modernizării sociale*) a susținut profesorul Ștefan Ungurean de la Universitatea din Brașov. Plecând de la analiza sistemului de organizare a Brașovului din perioada medievală, autorul a realizat o deosebit de interesantă ilustrare antropologică a modului de organizare a burgului și a vieții locuitorilor lui, fiind punctate aspecte ce țin de mecanismele de schimbare și inovație adoptate în cetate, în decursul mai multor decade.

Conferința internațională *Inovația socială, factor al dezvoltării social-economice* a avut printre participanți pe profesorul Victor Mocanu (Președintele Asociației Sociologilor din Republica Moldova), care a prezentat o analiză exhaustivă asupra uneia dintre cele mai mari probleme care afectează țara de dincolo de Prut. Astfel, în comunicarea *Combaterea corupției – condiție indispensabilă pentru dezvoltarea socială și economică a Republicii Moldova și integrarea ei în Uniunea Europeană*, profesorul Mocanu a identificat și analizat rolul puternic disfuncțional pe care corupția generalizată îl are pentru societatea moldovenească. În continuare, CS I Mariana Stanciu (ICCV) a analizat dezvoltarea socială, din prisma implicațiilor și mai ales a imperativului acțiunii ecologice (*Amprenta ecologică a României – o nouă perspectivă asupra dezvoltării*), iar CS Marian Vasile (ICCV) a susținut o comunicare având ca temă stratificarea culturală în România. Codrin Scutaru (Universitatea din București) a oferit, în încheierea primei sesiuni dedicate comunicărilor, o analiză asupra capacității instituțiilor publice din România de a-și comunica programele către beneficiari.

În cea de-a doua parte a prezentărilor, CS Iulian Stănescu (ICCV) a oferit o concisă trecere în revistă a politicilor privind inovația socială în Marea Britanie, plecând de la analiza instituțiilor și programelor cu acțiune în acest domeniu. Conf. dr. Gabriel Sebe (Universitatea din București) a discutat relația dintre dependența de cale și dezvoltarea socială, iar Dan Mazăre (Fundația *Kross*) a subliniat relevanța noilor tehnologii informatice asupra inovației sociale (*O imagine a inovării sociale, factor al dezvoltării sociale, din perspectiva tehnologiei informației și comunicării: ce e dincolo de Web 2.0*).

În continuarea lucrărilor, prof. dr. Ion Boboc (Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir) a pus în discuție poziția inovației în managementul organizațional: *Opțiunea pentru strategii inovative în managementul strategic al organizațiilor publice, non-profit și politice din România*. Un colectiv de cercetători de la Institutul de Sociologie, format din CS I Oscar Hoffman, CS I Ion Glodeanu, CS III Monica Rașeev și CS III Cristina Leovaridis, au analizat existența decalajului inovativ, oferind o perspectivă integrativă asupra relației acestuia cu dezvoltarea (*Decalajul inovativ ca decalaj de concepție*). Prima zi de conferință s-a încheiat cu trei comunicări care au la bază abordări ale socialului pe baza modelelor matematice: conf. dr. Gabriel Sebe (Universitatea din București) – *Intelligence analitic și inovare socială*; prof. dr. Florin Rădulescu (Universitatea Roma 2, Tor Vergata) – *Random Matrix Theory and Latent Sociological Concepts*; prof. dr. Ștefan Ștefănescu și prof. dr. Poliana Ștefănescu – *How to apply the singular values decomposition to classify the socioeconomic coefficients*.

A doua zi de conferință a debutat cu o prezentare semnificativă susținută de doi invitați din Finlanda. În comunicarea cu titlul *Social Innovation and Sustainability*, Jouni Ponnikas și Andra Aldea-Partanen (de la University of Oulu, Lönnrot Institute) au dezbătut relația dintre inovație și sustenabilitate, în contextul societății începutului de secol al XXI-lea. Comunicarea *Dimensiunile sociale ale educației – de la diagnostic computerizat la managementul factorilor de risc și de suport* elaborată de Maria Roth, Paul Haragus, Maria Pantea, Imola Antal, Diana Damean și Mihai Iovu a analizat aspecte relevante în ceea ce privește evaluarea sistemului educațional românesc, plecând de la prezentarea unui program public în acest sens.

În ultima parte a conferinței, Daria Catălui (Fundația *Kross*) a prezentat activitatea de *lobby* ca inovație socială, iar Daniel Arpinte (ICCV) s-a concentrat pe tema inovației în serviciile sociale, realizând o analiză a rolului acțiunilor novatoare în cadrul serviciilor de asistență socială. Ultimele două comunicări au aparținut organizatorilor conferinței. CS III Gabriela Neagu și CS III Laura Stoica au prezentat fiecare câte o comunicare: *Inovația în învățământ*, respectiv *Inovația în politicile educaționale*.

Lucrările s-au încheiat cu o masă rotundă (moderată de prof. dr. Cătălin Zamfir) pe tema relației dintre *inovație socială, dezvoltare socială și dependență de cale*, unde au fost dezbătute oportunitățile dezvoltării acestui program de cercetare și s-au tras concluzii privind desfășurarea evenimentului.